

Преводът на страницата е генериран чрез машинен превод [Връзка]. Машинните преводи могат да съдържат грешки, които да водят до нарушаване на яснотата и точността. Омбудсманът не поема отговорност за евентуални несъответствия. За най-надеждна и правно издържана информация направете справка с: изходната версия в английски препратката по-горе. За повече информация вижте нашата [езикова политика](#) и [политика за превода](#) [Връзка].

Решение по случай 437/2015/ZA - Решение на Европейския омбудсман по жалба 437/2015/ZA относно твърдения за конфликт на интереси в проект за оценка на риска от ГМО, финансиран от Европейската комисия

Решение

Случай 437/2015/ZA - Открит на 15/04/2015 - Решение от 28/07/2016 - Засегната институция Европейска комисия (<p>Не е установено лошо администриране</p>) |

Омбудсманът извърши проверка по случая. Тя изрази съгласие с Комисията, че последната не следва да се намесва в научната интерпретация на процеса на публикуване на финансираните от нея научни проучвания. Омбудсманът заключи също така, че сам по себе си фактът за наличие на връзки между научните работници, участващи в проекта, и индустрията не доказва конфликт на интереси.

Омбудсманът изтъкна, че Комисията често финансира проекти, изпълнявани или от индустрията, или от групи с тесни връзки с индустрията. Въпреки това омбудсманът предлага Комисията да обсъди възможността да изпрати на жалбоподателя по-пълно и по-подробно обяснение защо според нея връзките между индустрията и научните работници по проекта GRACE не създават ситуация на конфликт на интереси.

Омбудсманът констатира освен това, че Комисията е спазила всички законови разпоредби относно публикуването на имената на експертите оценители, участващи в подбора на проектите, финансирани по Седмата рамкова програма. С оглед на допълнително увеличаване на прозрачността и улесняване на публичния контрол омбудсманът предлага в бъдеще Комисията да публикува имената на експертите оценители, разбити по категории теми и/или области от Седмата рамкова програма. Омбудсманът предлага също така да се публикуват и декларациите за интереси на оценителите.

Обстоятелства, предхождащи жалбата

1. Жалбата се отнася до предполагаеми конфликти на интереси и твърдения за липса на подходяща оценка на научната информация в контекста на финансирането на проект, избран за финансиране от ЕС по Седмата рамкова програма на Европейската комисия (7РП).
2. Проектът, известен като GRACE (Оценка на риска от генетично модифицирани организми и съобщаване на доказателства), се отнася до оценка на риска от ГМО [1] . Той беше избран за финансиране от ЕС след покана, стартирана през 2011 г.
3. През 2013 г. жалбоподателят, научноизследователски институт със седалище в Германия, публикува доклад [2] , в който посочва редица научни слабости в проекта GRACE. Тя също така заяви, че е имало възможни конфликти на интереси с участието на координатора на проекта GRACE и участващите учени.
4. През 2014 г. жалбоподателят е изпратил писмо до Комисията, в което се оплаква, че Комисията не е взела позиция по доклада на жалбоподателя за 2013 г. По-късно тя поиска от Комисията да оповести имената на експертите, които са избрали проекта GRACE за финансиране.
5. Комисията отговори, че експертите, участващи в проекта GRACE, са избрани въз основа на високи стандарти и не вижда причина да се поставя под въпрос научната независимост и научната достоверност на проекта. Жалбоподателят не е удовлетворен от реакцията на Комисията и на 10 март 2015 г. подава настоящата жалба до Омбудсмана.

Запитването

6. Омбудсманът започна проверка на жалбата, насочена към следните въпроси: i) твърдението, че Комисията не е отговорила на опасенията на жалбоподателя относно научната обоснованост на резултатите от проекта и независимостта на свързаната публикация в списанието *Archives of Toxicology* , и ii) предполагаемите пропуски на Комисията да гарантира обективността и независимостта на проекта GRACE, по-специално пълна прозрачност по отношение на експертите, участващи в подбора на проекта.
7. В хода на проверката омбудсманът получи становището на Европейската комисия по жалбата и впоследствие коментарите на жалбоподателя в отговор на становището на Комисията. При провеждането на проверката омбудсманът взе предвид аргументите и становищата, представени от страните.

I) Твърдение за липса на отговор на опасенията на жалбоподателя относно научната обоснованост на резултатите от проекта и независимостта на свързаната публикация в списанието

Archives of Toxicology

Аргументи, представени на омбудсмана

8. Жалбоподателят не е удовлетворен от отговора на Комисията на повдигнатите от нея въпроси относно интегритета и независимостта на процеса на партньорска проверка, извършен преди публикуването на резултатите на *GRACE в научно списание — Архивите по токсикология*. Жалбоподателят твърди, че редакторът на списанието е имал тесни връзки с някои от авторите на статията и с промишлеността. В този смисъл независимостта и научната обоснованост на публикацията не са гарантирани. Във второто си писмо до Комисията жалбоподателят настоя публикуването да бъде оттеглено и повторното публикуване да бъде разгледано само след строг процес на партньорска проверка. Жалбоподателят също така заяви, че Комисията следва да гарантира, че документът е публикуван в списание, „не заклеявано“ чрез съмнително сътрудничество с биотехнологичната промишленост.

9. Комисията отговори, че разработването и изпълнението на проучването GRACE, както и тълкуването на резултатите от 90-дневните изпитвания за хранене, са били подложени на обширни и открити консултации с организациите на гражданското общество (включително жалбоподателя), промишлеността и други заинтересовани страни. Резултатите бяха оповестени публично и обсъдени преди публикуването.

10. Що се отнася до обективността на научните констатации, Комисията поддържа становището, че научната общност трябва да обсъди различни констатации в открит дебат. Той настоя, че Комисията не трябва да се намесва в научното тълкуване или в процеса на публикуване, като поставя под въпрос или сравнява различни научни констатации. Всяка намеса в това отношение би могла да се тълкува като политическа намеса в научен процес и би била в противоречие с принципа на научна свобода. Същото се отнася и за процеса на партньорска проверка, предшестваш публикуването в списанието *Archives of Toxicology*. Комисията твърди, че процесът на публикуване е в ръцете на учените, отговарящи за изготвянето и публикуването на доклада, и че не е част от нейната функция да разглежда съдържанието на дадена научна публикация или процеса на преразглеждане преди публикуването.

11. Комисията заяви, че е наясно, че в писмо, адресирано до жалбоподателя и публикувано на уебсайта на проекта, координаторът на проучването е разгледал точка по точка относно предполагаемите научни недостатъци, установени от жалбоподателя. Освен това Комисията заяви, че научният дебат следва да се провежда чрез подходяща научна платформа, като например тази, предоставена от списанието *Archives of Toxicology*, за да се насърчи и улесни откритата научна дискусия и оценка на резултатите от

GRACE.

12. Накрая Комисията заяви, че жалбоподателят не е доказал конфликт на интереси в процеса на публикуване. Той отбеляза, че главният редактор на списанието е отхвърлил обвиненията за предполагаем конфликт на интереси в писмо, публикувано в *архивите по токсикология*.

13. В становището си жалбоподателят не е удовлетворен от допълнителното обяснение на Комисията, предоставено в становището.

Оценка на Омбудсмана

14. Омбудсманът счита, че становището на Комисията е разгледало надлежно опасенията на жалбоподателя. Тя споделя мнението на Комисията, че тя не трябва да се намесва в публикуването от трети лица на научни изследвания, които финансира. Тя също така отбелязва, че във всеки случай Комисията е проверила дали учените по проекта GRACE са реагирали на доклада на жалбоподателя от 2013 г. Координаторът на GRACE е отговорил точка по точка на научната критика на жалбоподателя, докато редакторът на списанието е отговорил на твърденията на жалбоподателя относно липсата на независимост на прегледа преди публикуването. Освен това и двата отговора бяха публикувани на уебстраницата на GRACE.

II) Предполагаеми пропуски в гарантирането на обективността и независимостта на проекта GRACE, по-специално чрез осигуряване на пълна прозрачност по отношение на експертите, участващи в подбора на проекта

Аргументи, представени на омбудсмана

15. Жалбоподателят твърди, че редица учени, участващи в проекта GRACE, както и научният координатор на проекта, са имали силна принадлежност към субекти, финансирани изцяло или частично от биотехнологичната промишленост [3].

16. Освен това жалбоподателят твърди, че след публикуването на доклада му през април 2013 г. Комисията не е извършила достатъчно проверки по отношение на възможните конфликти на интереси. Следователно тя не е гарантирала независимостта и научната достоверност на проекта GRACE. Жалбоподателят твърди, че противно на тълкуването, предложено от учените от GRACE, данните на жалбоподателя показват известно отрицателно въздействие върху здравето при плъхове, хранени с генетично модифицирана царевица.

17. Жалбоподателят също така заяви, че съществуващата практика на Комисията в тази област по отношение на публикуването на имената на експертите оценители е недостатъчна от гледна точка на прозрачността. За да се гарантира пълна прозрачност, Комисията следва, според жалбоподателя, да оповести публично кои експерти са били определени за оценка на отделните предложения за проекти. Така например Комисията следва да публикува имената на експертите оценители, които са се занимавали с проекта GRACE.

18. В становището си Комисията потвърди решимостта си да гарантира възможно най-високи стандарти във всички проекти, които финансира. За тази цел тя подбира експерти въз основа на международни партньорски проверки. Тя също така осигурява редовен мониторинг на напредъка на проектите и оценява резултатите от тях.

19. По въпроса за връзките на проекта GRACE с промишлеността Комисията посочи, че в поканата изрично се изисква кандидатстващите проекти да имат връзки със съществуващи свързани дейности и заинтересовани страни, включително с промишлеността.

20. Освен това Комисията заяви, че както при всички проекти по 7РП, проектът GRACE е бил избран въз основа на международни стандарти за партньорска проверка, като са използвани независими висококвалифицирани експерти. Той поддържа становището, че като използва независими външни експерти, Комисията гарантира, че избраните за финансиране предложения се оценяват безпристрастно и справедливо. Експертите, използвани за оценка на проектите, се избират от база данни след открити покани, отправени както към физически лица, така и към съответни организации, като например национални научноизследователски агенции, научноизследователски институции и предприятия. Правилата предвиждат конкретните критерии и способности за подбор да се вземат предвид при създаването на резерв от експерти и при възлагането им на отделни предложения. Експертите работят в лично качество и независимо от всяка организация [4] .

21. Освен това Комисията изброи критериите за оценка и подбор, които ръководят оценката на проекта GRACE [5] . Той заяви, че са спазени всички съществуващи правни норми, насочени към гарантиране на най-високи стандарти за независимост и високи постижения. Той подчерта, че при назначаването на независим експерт Комисията предприема всички необходими мерки, за да гарантира, че експертът не е изправен пред ситуация на конфликт на интереси по въпроса, по който експертът е длъжен да даде становище [6] .

22. Комисията отбеляза, че съгласно съответните правила ежегодно се публикува пълен списък на всички експерти, участващи в процеса на оценка на всяка конкретна програма от РП7 [7] [7] . Освен това Комисията отбеляза, че няма задължение за публикуване на имената на експертите за всяка покана, свързана с проект, обхванат от програмата, тъй като това би засегнало *тяхната безпристрастност и почтеност, би повлияло на тяхното мнение и/или би подкопало процеса на вземане на решения*. Въз основа на

горепосочените правила и за да се спазят изискванията за защита на данните, Комисията заяви, че не е в състояние да разкрие имената на експертите, избрали проекта GRACE.

23. В становището си жалбоподателят настоя, че Комисията не е дала никаква увереност по отношение на независимостта на отделните експерти, които са участвали в оценката и подбора на проекта GRACE. Той настоява имената на експертите да бъдат оповестени.

24. Освен това жалбоподателят твърди, че Комисията не е разгледала по същество твърденията си относно явните и скрити конфликти на интереси на водещи учени, участващи в проекта GRACE, въпреки ясните доказателства, които жалбоподателят е предоставил в своите доклади и в други писмени съобщения с Комисията.

Оценка на Омбудсмана

25. Жалбоподателят повдига два отделни въпроса за предполагаеми конфликти на интереси. На *първо място*, тя твърди, че лицата, избрали проекта GRACE, са имали конфликт на интереси. *Второ*, той твърди, че учените, участващи в проекта GRACE, са имали връзки с промишлеността.

26. *Първият* въпрос е дали е налице конфликт на интереси по отношение на експертите, избрали проекта GRACE. Омбудсманът посочва, че конфликти на интереси възникват, когато **длъжностно** лице или лице, което подпомага публичен орган при изпълнението на неговите задачи (като независим експерт, който предоставя съвети на публична институция), има частни интереси, които противоречат на интересите на съответния публичен орган. Причината, поради която подобни конфликти на интереси трябва да се избягват, е, че те подкопават независимостта на публичния орган и поставят под въпрос обективността на решенията, които публичният орган взема.

27. В този контекст омбудсманът посочва, че конфликт на интереси във връзка с проекта GRACE би могъл да възникне, ако например конкретните експерти, които са избрали проекта GRACE, са имали връзка със заинтересована страна, като например с биотехнологичната промишленост или с учени, участващи в проекта GRACE.

28. В досието обаче няма доказателства, че експертите, избрали проекта GRACE, са били в конфликт на интереси. Жалбоподателят изглежда е на мнение, че проектът GRACE не е трябвало да бъде избран за финансиране и че съответно лицата, които са го избрали за финансиране, трябва да са били в ситуация на конфликт на интереси. Това изглежда е само твърдение, което не представлява доказателство за конфликт на интереси.

29. Омбудсманът посочва, че Комисията публикува имената на всички експерти, използвани от Комисията за оценка на проектите, по програми, по теми и по година [8]. Комисията прави това проактивно, тъй като член 17, параграф 5 от Регламент 1906/2006 изисква от Комисията да публикува веднъж годишно списъка на независимите експерти,

които са я подпомагали в Седмата рамкова програма, организирана по програма [9] . Жалбоподателят обаче не е предложил всяко лице от съответния годишен списък [10] да е имало връзка с интереси, което би го изключило от оценката на проекта GRACE.

30. В този контекст омбудсманът отбелязва, че прозрачността е най-доброто средство за предотвратяване на конфликти на интереси. Колкото по-прозрачна е Комисията по отношение на назоваването на експерти, които избират проекти, толкова по-малко вероятно е конфликтите на интереси да останат незабелязани. Омбудсманът оценява факта, че Комисията вече публикува списъка на експертите, участващи в проекти по 7РП, по теми. Омбудсманът счита, че **в бъдеще Комисията** би могла да обмисли публикуването на имената на експертите, които участват в оценката на конкретни проекти, чрез разбивки, които да съответстват на областите и/или тематичните категории на 7РП. Омбудсманът счита, че подобна разбивка все още би постигнала необходимата балансирана комбинация между прозрачност и защита на процеса на вземане на решения, както и на оценителите.

31. Омбудсманът отбелязва, че публикуваните списъци на 7РП включват имената на експертите, тяхното звание, националност, тяхната институция и област на дейност [11] . Тя предлага **за в бъдеще и за подобни програми** [12] Комисията също да публикува своите декларации за интереси. Тези декларации за интереси следва да бъдат достатъчно подробни, за да позволят на заинтересованите страни да се произнесат по въпроса дали съществува конфликт на интереси във връзка с оценката на конкретен проект. За да се избегнат евентуални трудности с необходимостта от защита на личните данни, въпросните експерти следва предварително да бъдат предупредени, че Комисията възнамерява да публикува техните имена и декларации за конфликт на интереси в контекста на конкретната покана, по която ще работят.

32. Що се отнася до това дали Комисията следва да **публикува** допълнителна информация относно конкретните експерти, които са разгледали предложението GRACE, Омбудсманът отбелязва, че ако желае, жалбоподателят може да подаде заявление за публичен достъп до съответните документи съгласно Регламента за достъпа до документи, т.е. съгласно Регламент 1049/2001 [13] .

33. Що се отнася до *втория* въпрос, Омбудсманът отбелязва, че Комисията често финансира проекти, които се изпълняват от промишлеността или от групи с тесни връзки с промишлеността. Действително такива връзки с промишлеността са били изисквани от въпросната покана [14] . От това следва, че при проектирането си проектът GRACE приема стойността на връзките с промишлеността и следователно би могло да има усещане за конфликт на интереси. Наличието на неприемлив конфликт на интереси обаче зависи от конкретния случай и от точния характер на дейността на въпросната промишлена организация, както и от обхвата на връзките между тази организация и един или повече от участващите учени.

34. Омбудсманът отбелязва, че повечето от научноизследователските органи, участващи в проекта GRACE, са университети и публични научноизследователски организации [15] .

Според омбудсмана жалбоподателят не е представил подкрепени с доказателства доказателства, че е налице неприемлив конфликт на интереси.

35. Омбудсманът обаче счита, че когато има изразено съмнение относно независимостта на учените, участващи във финансиран от ЕС проект, Комисията трябва да бъде проактивна в отговора си. Неговият отговор в такава ситуация трябва да бъде задълбочен, пълен и основан на всички факти. Всяка липса на отговор по този начин би могла да подкопае легитимността на Комисията като финансиращ проекта, както и да подкопае самата научна продукция. Това важи в още по-голяма степен, когато, както в проекта GRACE, се очаква научните резултати „*да подкрепят оценителите на риска в ЕС и създателите на политики на ЕС, като предоставят научни доказателства и научни препоръки относно процеса на оценка на риска в ЕС и като цяло относно резултатите от научните изследвания в областта на биологичната безопасност на ГМО*“ [16]. В настоящия случай Комисията не е отговорила на опасенията на жалбоподателя толкова обстойно и изчерпателно, колкото би било желателно.

Извод

Въз основа на проверката по тази жалба омбудсманът я приключва със следното заключение:

Омбудсманът не констатира лошо управление от страна на Комисията.

Жалбоподателят и Комисията ще бъдат информирани за това решение.

Предложения за подобрене

1. С оглед на констатациите на Омбудсмана в точка 35 Комисията следва да разгледа възможността да изпрати на жалбоподателя по-пълно и по-подробно обяснение защо счита, че връзките между промишлеността и учените от GRACE не създават ситуация на конфликт на интереси.

2. При спазване на съответните разпоредби относно обработването на лични данни и търговската тайна, Комисията следва да обмисли, с цел по-добро изпълнение на предвидената от законодателя цел за прозрачност, да публикува имената на експертите, оценяващи проектите по разбивки, които биха съответствали на тематичните и/или тематичните категории на 7РП. Освен това публикуването на списъците на експертите следва да бъде придружено от техните декларации за интереси.

Емили О'Райли

Европейски омбудсман

Съставено в Страсбург на 28.7.2016 година.

[1] За повече подробности вж.: <http://www.grace-fp7.eu/en/content/grace-brief> [Връзка]

[2] Връзка към доклада:

http://www.testbiotech.org/sites/default/files/Testbiotech_Doubts_%20EU_Research_Project_GRACE_2.pdf

[3] Жалбоподателят се позовава по-специално на Международния институт за науки за живота (ILSI) и на Международното дружество за изследване на биологичната безопасност (ISBR). Вж. съответните връзки: <http://www.ilsi.org/Pages/HomePage.aspx> [Връзка] и Жалбоподателят [Връзка] се позова и на член на GRACE, работещ за Monsanto.

[4] Решение 2011/161/ЕС на Комисията

„ Научни и технологични постижения и съответствие с целите на специфичната програма; потенциалното въздействие чрез разработването, разпространението и използването на резултатите от проекта; качеството и ефективността на изпълнението и управлението “.

[6] Участието на независими експерти в оценката на предложенията по 7РП, представени на Комисията, като например проекта GRACE, се урежда от Регламент (ЕО) № 1906/2006 и Решение 2011/161/ЕС, Евратом на Комисията. Член 17 от регламента и точка 3 от решението на Комисията очертават ролята на външните експерти, процедурата за техния подбор, както и средствата за постигане на високо равнище на експертен опит, както и за избягване на конфликтни ситуации. По-специално член 17, параграф 3 от регламента изисква от Комисията *„да предприеме всички необходими мерки, за да гарантира, че експертът не е изправен пред конфликт на интереси по отношение на въпроса, по който експертът е длъжен да даде становище “.* За постигането на тази цел подборът се основава на предварително определени обективни критерии, докато от избраните експерти се изисква да подпишат декларация за липса на конфликт на интереси в момента на назначаването си (в края на всяка оценка се изисква потвърждение) и да информират Комисията, ако възникне такъв конфликт в хода на изпълнението на техните задължения.

[7] Регламент (ЕО) № 1906/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. за определяне на правилата за участие на предприятия, научноизследователски центрове и университети в дейности по Седмата рамкова програма и за разпространение на резултатите от научните изследвания (2007—20013), член 17, параграф 5 *„ Комисията публикува веднъж годишно във всяко подходящо средство списъка на независимите експерти, които са я подпомагали за Седмата рамкова програма и за всяка специфична програма “.* Вж. също точка 29 и бележка под линия 8 по-долу.

[8] http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#fp7
[Връзка]

Програмата за сътрудничество по 7РП, в рамките на която беше финансиран проектът GRACE, включваше 11 теми (GRACE беше финансирана по тема 2). За всяка тема има седем списъка с експерти, а именно по един годишно (2007—2013 г.). Годишните списъци, в които се посочват имената на експертите, тяхната националност, тяхната институция и област на дейност, включват средно 250 имена.

[9] Вж. бележка под линия 7.

[10] Програма за сътрудничество в областта на храните, селското стопанство и рибарството и биотехнологиите, Експертен списък KBBE 2012 г. [Връзка]

[11] Списъците на експертите по „Хоризонт 2020“ са по-информативни, тъй като включват информация за: най-новият работодател, най-новият град на работодателя, умения и компетентности.

[12] Както е текущата програма „Хоризонт 2020“.

По делото *Bavarian Lager* Съдът постанови, че когато се подава заявление за достъп до документи, съдържащи лични данни, Регламент № 45/2001 относно защитата на данните става напълно приложим. В член 8, буква б) от Регламент 45/2001 се определят две кумулативни условия, на които се подчинява предаването на лични данни. Личните данни могат да бъдат предавани само (а) ако получателят установи необходимостта от предаване на данните, и б) ако няма причина да се предполага, че това предаване може да навреди на законните интереси на субекта на данните. Горепосоченото решение изисква от Комисията да извърши тест за балансиране между различните интереси на заинтересованите страни (включително да изиска от получателя на личните данни да установи необходимостта от тяхното разкриване, т.нар. „тест за необходимост“).

[14] Това всъщност е основна цел на изследователските проекти, финансирани по тема 2 на Седмата рамкова програма. Самата поканата ясно посочва, че участието на промишлеността в проектите, които тя силно насърчава, и „*обвързването с текущи/съществуващи дейности в областта на изследванията на ГМО ще бъде разгледано*“. В този контекст поканата включва редица научноизследователски институции или организации, които са считани за важни участници в тази научноизследователска област и с които кандидатите за консорциуми биха могли потенциално да си сътрудничат или да споделят експертен опит.

[15] Консорциумът GRACE се състои от осемнадесет участници (напр. университети, публични научноизследователски институти, една международна научноизследователска организация с нестопанска цел, организации за разпространение на знания; федерални изследователски институти и т.н.) от тринадесет държави.

[16] Работна програма за 2012 г., „Сътрудничество“, тема 2, „Храни, селско стопанство и рибарство“ и биотехнологии, стр. 62 [Връзка].